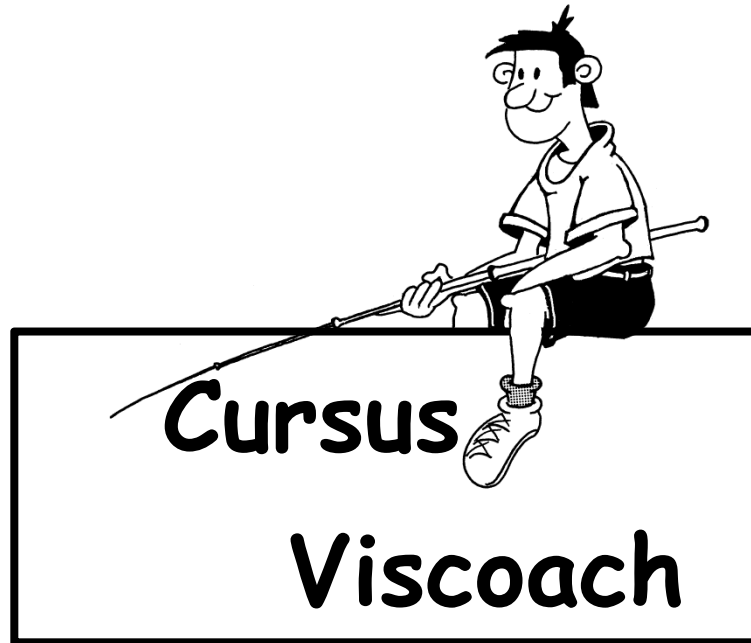

Sportvisserij
Nederland

Cursus Viscoach

Inhoud

Over de Cursus viscoach	pag. 3
Het cursusprogramma	pag. 4
Hoe leer ik kinderen leren	pag. 5
Vissen voor kids	pag. 8
Sessie 1 – Eerste kennismaking	pag. 9
Sessie 2 – De hengel	pag. 11
Sessie 3 – Het vissen en de vissen	pag. 12
Visles op de basisschool	pag. 13
Werkbladen vistechiek	pag. 15
Werkbladen visherkenning	pag. 18
Kennismakingsspel: wat ben ik?	pag. 22
Zoekkaart Vissen van sloot en plas	pag. 25
Kennismakingsspel: wat ben ik?	pag. 26

Over de Cursus Viscoach

Wat is een viscoach?

Een viscoach is een enthousiaste begeleider van kinderen die beginnen met vissen. De belangrijkste taak van een viscoach is dat hij of zij namens de hengelsportvereniging kinderen de praktijk van het vissen leert. Hij/zij biedt kinderen langs de waterkant de helpende hand.

Iedereen die kan vissen en goed met kinderen kan omgaan, kan dus in principe viscoach zijn. Een viscoach hoeft niet per sé een cursus te hebben gevolgd bij Sportvisserij Nederland. Na het volgen van de cursus weet je echter wel zeker, dat je dat ook op een verantwoorde manier doet! Wanneer een viscoach de cursus heeft gevolgd, kan hij/zij gebruik maken van diverse gratis materialen.

Wat leer je tijdens de Cursus Viscoach: de leerdoelen

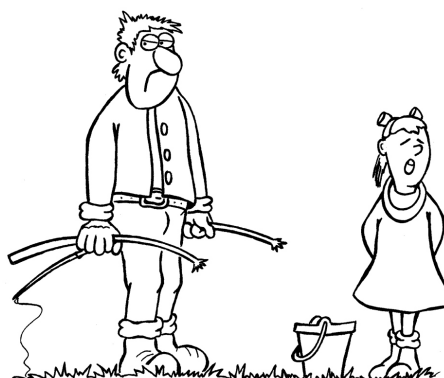
Tijdens de Cursus Viscoach leer je met groepen kinderen om te gaan, kinderen op hun gemak te stellen en ze te interesseren en enthousiast te maken voor de activiteiten die ze gaan ondernemen (1). Daarnaast maak je kennis met verschillende manieren om kinderen iets te leren (2). Om dat op een goede manier te kunnen doen moet je zelf natuurlijk minimaal beschikken over voldoende basiskennis (3) en basisvaardigheden (4). Tenslotte kun je na deze cursus een leuk pakket aan activiteiten bieden, waarbij kinderen al doende leren vissen (5).

De cursus biedt je als viscoach een basis voor:

1. het omgaan met kinderen
2. de didactiek
3. de kennis van vistechiek en de biologie van vis & water
4. de vaardigheden op het gebied van vistechiek
5. het uitvoeren van het "vissen voor kids" programma

EN NOU DOE JE
WAT IK JE ZEG!!

'T WAS ANDERS WEL
JE EIGEN HENGEL...

Het cursusprogramma

Een ervaren viscoach word je niet in één dag. We verwachten dan ook dat je je vooraf op de cursus voorbereidt. Om ervoor te zorgen dat je je optimaal kunt voorbereiden op de cursus, hebben we een thuiswerkprogramma voor je bedacht. Het materiaal dat je thuis gaat bestuderen bestaat uit:

- o dit cursusboekje
- o online video "Cursus vissen voor kids"
- o de begeleidende werkbladen
- o het Jeugdpakket Zoetwatervissen + online docentenhandleiding
- o het boekje "Leer vissen met de vaste hengel"

Tijdens de eendaagse cursus gaan we vervolgens actief aan de slag met de basiskennis uit het thuiswerkprogramma. Doordat je je "huiswerk" hebt gedaan kun je direct op niveau deelnemen. Om je hierin te stimuleren zul je voor je kunt deelnemen aan de eendaagse cursus een online toets moeten maken, waarin je kunt laten zien dat je over de nodige basiskennis beschikt.

Om je de mogelijkheid te bieden je basiskennis vooraf te testen, hebben wij een online trainer en oefenexamen voor je samengesteld. Door deze vragen te maken maak je in ieder geval kennis met de meest belangrijke onderdelen van het cursuspakket. Door voor het eindexamen een gouden medaille te halen kun je laten zien dat je je voldoende hebt voorbereid op de cursus. Tijdens de cursus vul je de nodige basiskennis en -vaardigheden aan om als viscoach aan de slag te gaan.

Praktijkervaring opdoen

Om je bekwaamheid ook in de praktijk te testen en onder begeleiding van ervaren viscoaches en vismeesters "aan te scherpen", kun je deelnemen aan één of meer vislessen die door het hele land worden georganiseerd. Hierbij worden onderdelen van "Vissen voor kids" uitgevoerd, waarbij je een groepje van vier of vijf kinderen gaat begeleiden. Ook kun je je voor beurzen als vrijwilliger op het Sportvisserij Nederland Jeugdplein opgeven.

Ervaren viscoaches (oud-cursisten) zullen je helpen en ondersteunen bij de begeleiding van de kinderen. Je kunt je opgeven voor één of meer beurzen en/of vislessen via je Federatie of Sportvisserij Nederland.

Hoe leer ik kinderen leren?

Als viscoach wil je kinderen "iets leren". Dit lijkt eenvoudig, maar kinderen pikken niet zomaar alles op wat je te vertellen hebt. Je hebt als viscoach het grote voordeel dat de kinderen gemotiveerd zijn voor wat je ze wilt leren: ze komen om te leren vissen en willen dit graag. Uiteraard dragen je eigen enthousiasme en een gevarieerd programma bij aan het gemotiveerd en geïnteresseerd houden van de kinderen. Hierna vind je enkele aanvullende tips.

Daadje – plaatje – praatje

Kinderen zelf dingen laten doen en ontdekken (daadje) is vaak de beste manier om ze iets te leren. Kinderen zijn van nature geneigd om op een speelse manier nieuwe dingen te ontdekken. Met doe-opdrachten kun je daarop inspelen.

Kinderen zijn sterk visueel ingesteld. Het voordoen of het vertonen van een tekening, foto of filmpje (plaatje) is voor kinderen een goed alternatief voor het zelf ontdekken.

Soms moet je natuurlijk ook dingen vertellen, maar houd je praatje kort en luchtig en ondersteun het waar mogelijk met "plaatjes en daadjes"!

Positieve stimulans geven

De beste manier om kinderen positief te stimuleren is ze te belonen, bijvoorbeeld door het geven van complimentjes, het in het vooruitzicht stellen van een diploma of het na afloop uitdelen van een ijsje. De kinderen verwachten een leuke cursus, dus straffen doen we niet.

Kinderen betrekken bij je verhaal: stel vragen

Door in te spelen op de vaardigheid en de kennis die bij de kinderen aanwezig is, betrek je ze beter bij je verhaal. Kinderen hebben plezier in het oplossen van vragen en opdrachten. Natuurlijk zorg je ervoor dat de vragen niet onduidelijk en zeker niet te moeilijk zijn.

Enkele tips:

- Richt een vraag eerst tot de hele groep. Wacht vervolgens even om iedereen gelegenheid te geven om na te denken en geef daarna pas de beurt aan een kind.
- Speel een antwoord of vraag van een kind eerst terug naar de hele groep. Geef pas een eigen reactie als niemand er raad mee weet.
- Verdeel de vragen over alle kinderen, ook de stille, onzekere of jonge kinderen
- Stimuleer op positieve wijze bij een fout antwoord ("Goed bedacht, maar")
- Probeer de bijdragen van alle kinderen te onthouden om deze later weer bij het goede antwoord te betrekken. Het kind ziet dan dat ook zijn antwoord de moeite waard was.

Contact met de kinderen

Zorg dat je altijd met je hele groep kinderen contact maakt en houdt. Zo is het belangrijk dat je als begeleider een goede plaats kiest ten opzichte van jouw groep kinderen. Je moet de kinderen kunnen zien en zij moeten jou kunnen zien. Door te gaan zitten breng je rust in de groep en door op gelijke ooghoogte met kinderen te communiceren maak je contact.

Denk buiten ook bij de plaats van uitleg vooral ook aan de stand van de zon.

Laat de kinderen niet tegen de zon inkijken en denk buiten ook aan de windrichting: wind in de rug.

De kinderen moeten je stem uiteraard altijd goed kunnen horen. Door een afwisselend stemvolume en vlot stemgebruik zullen de kinderen zich snel "inleven" in het onderwerp of spel. Ook kun je hierbij "kreten" gebruiken. Wanneer de stem niet toereikend is kan een klap in de handen of een fluitsignaal uitkomst bieden.

Relatie tussen jeugdcoach en kinderen

Wanneer de kinderen jou graag mogen, je vertrouwen en respecteren, dan zullen ze eerder bereid zijn om mee te doen met jouw activiteitenprogramma.

Een goede jeugd(vis)coach:

- is eerlijk, duidelijk en enthousiast
- geeft leiding, maar is niet te streng
- maakt en houdt contact met de kinderen
- is geduldig en belangstellend
- betreft alle kinderen bij de cursus
- is deskundig op het gehele cursusgebied
- is flexibel in werkwijze en stijl van leidinggeven
- is vooral zichzelf
- geeft het goede voorbeeld (dus ook geen alcohol of sigaretten!)

Praat op ooghoogte

“Vissen voor kids” programma

Het “Vissen voor kids” programma is bedoeld voor kinderen van 8 tot 12 jaar. Het enthousiasme voor het vissen en het ervaren leren staan hierin zoveel mogelijk centraal. Met dit programma willen we het enthousiasme van jeugd, die begint met vissen, vergroten door:

- o het opdoen van viservaring
- o het verkrijgen van informatie
- o het gebruik van aantrekkelijk materiaal
- o een prettige omgeving
- o het leren van en met elkaar
- o een goed georganiseerd en gestructureerd programma

Ook willen we kinderen de volgende kennis en vaardigheden bijbrengen:

- o zelfstandig kunnen vissen met de vaste hengel
- o de gevangen vis op een goede manier behandelen
- o de gevangen vis kunnen herkennen

Het “Vissen voor kids” programma bestaat uit drie avonden of middagen aan de waterkant. Elk deel begint met een uurtje vissen, gevolgd door een half uurtje ervaringen uitwisselen en aanvullend wat meer uitleg over wat er geleerd is.

Op de online instructie-filmpjes vind je tips, aanwijzingen en voorbeelden, die hierna kort worden toegelicht.

Drie organisatorische tips:

1. Zorg voor voldoende begeleiders. Eén begeleider kan maximaal vijf kinderen een goede begeleiding bieden.
2. Spreek met één stem; het is verstandig om met alle begeleiders door te spreken hoe de instructie aan de kinderen moet verlopen. Alle begeleiders zullen op die manier de kinderen hetzelfde vertellen en leren.
3. Al het materiaal dat nodig is voor het vissen moet vooraf gebruiksklaar zijn en zo voor het grijpen liggen. Dat betekent dat de begeleiders ruim voor de tijd dat de kinderen komen aanwezig moeten zijn om alles in orde te maken.

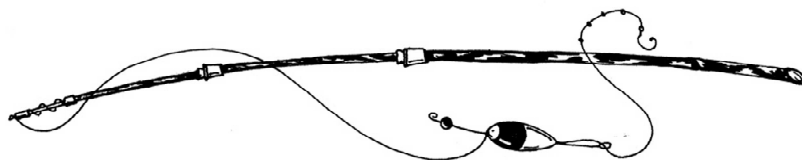

Spreek met één stem

Sessie 1: Eerste kennismaking met het vissen

De eerste sessie van het "Vissen voor kids" programma bestaat uit het opdoen van de eerste ervaring van de praktijk van het vissen. Al doende leren de kids de beginselen van het vissen met de vaste hengel. De kids die alleen dit deel van de cursus volgen moeten in ieder geval wel alle **basisinformatie over het vissen** (zie hierna) krijgen.

Deze eerste sessie is het programma, dat ook tijdens de visexcursie bij een visles op de basisschool wordt aangeboden. Het is een uitstekende **kennismakingsworkshop** voor kinderen die het vissen eens willen proberen. Zo kun je bijvoorbeeld iedere dinsdagavond in mei en/of juni van zes tot acht uur voor alle geïnteresseerde kids uit de buurt enkele opgetuigde hengels en enkele begeleider "aanbieden".

Programma

Bij een eerste sessie is het belangrijk om even te starten met een korte kennismaking. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het kennismakingsspel achterin dit cursusboekje.

Net als de andere twee sessies, begint de eerste vervolgens met een uurtje vissen. Omdat een deel van de kids dit nu voor het eerst gaat doen, zorg je ervoor dat er voor alle kids een kant-en-klaar opgetuigde hengel en een emmertje voer klaar staat.

Voor er kan worden gevestigd moet de basis natuurlijk wel even worden doorgenomen (**praatje – plaatje – daadje**), namelijk:

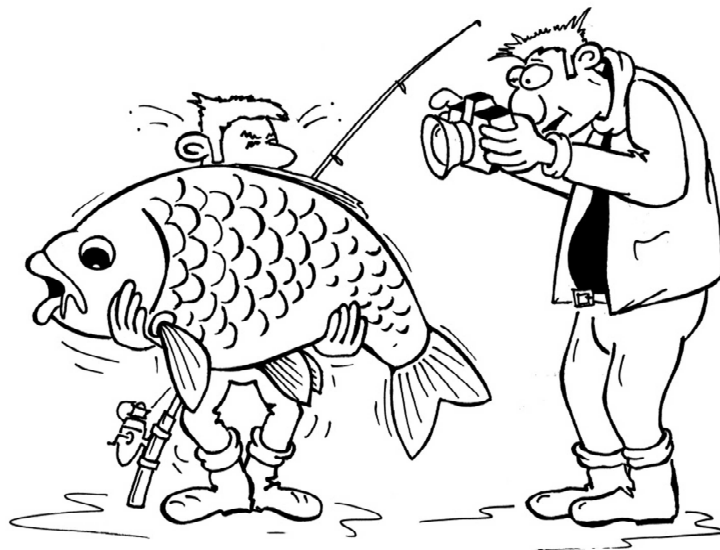
- hoe houd je een hengel vast?
- hoe leg je in?
- hoe en hoeveel moet je voeren?
- hoe doe je je aas aan de haak?
- wanneer heb je beet?
- wanneer sla je aan? (pag. 15)
- hoe land en onthaak je een vis? (dit altijd begeleiden!)
- hoe zet je vis een netjes terug?

Na het uurtje vissen kunnen de ervaringen – aan het water of in het clubhuis - worden uitgewisseld. Als begeleider ben je vooral gespreksleider, waarbij je zoveel mogelijk de kids laat vertellen. Maar zorg er wel voor dat de hiervoor genoemde onderwerpen aan de orde komen, plus de ervaringen bij het drillen, landen, onthaken en terugzetten van de vis. Vertel hier zelf wat meer over hoe je dat op een goede manier doet: de volgende keer moeten ze het eigenlijk zelf kunnen!

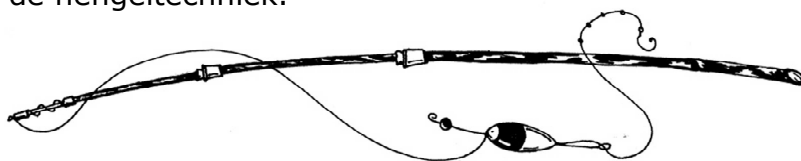
Na de eerste uitwisseling van ervaringen kun je met de workshop "hoe onthaak je een vis?" de kids meer handigheid bijbrengen in het onthaken van vis. Gebruik hiervoor het werkblad onthaken (pag. 16) en de website (video Vissen voor kids met Ed Stoop).

Tot slot vat je het geleerde (zie hiervoor) nog even kort samen en je maakt een afspraak met de kids om de volgende week terug te komen. Voor ze vertrekken geef je ze een uitnodigingsbriefje mee met locatie en tijd. Ook kun je ze na deze eerste sessie het boekje "Leer vissen met de vaste hengel" meegeven. Dan kunnen ze thuis alles nog eens nalezen en zich voorbereiden op de volgende sessie.

Sessie 2: De hengel

De tweede sessie van het "Vissen voor kids" programma gaat wat dieper in op de materialen en de hengeltechniek.

Programma

Ook deze sessie begint met een uurtje vissen. Maar eerst moet nu de hengel worden opgetuigd (praatje – plaatje – daadje; pag. 16). Voor alle kids ligt een emmertje voer, een telescoophengel en een kant-en-klaar tuigje klaar.

Als alle kids hun hengel hebben opgetuigd vat je even kort samen hoe je dat doet. Vertel vervolgens nog even kort wat er bij de vorige sessie is besproken en geef de kids nog even de gelegenheid om vooraf dingen te vragen. Dan kan er worden gevestig. Help de kids nog bij het onthaken van een gevangen vis. Sommigen kunnen het misschien al zelf, maar kijk in ieder geval even mee en geef tips.

Na het uurtje vissen kunnen de kids nu zelf hun hengel aftuigen. Daarna worden opnieuw een half uurtje de ervaringen uitgewisseld. Als begeleider ben je opnieuw vooral gespreksleider.

You Tube Vervolgens kun je samen met de kinderen een tuigje maken. Vooral het zelf kunnen aanzetten van een haak is natuurlijk van belang! Volg hiervoor de instructies op het werkblad (pag. 17) en de online video "Vissen voor kids met Ed Stoop". Je kunt dit in een clubhuis doen, maar bij mooi weer ook gewoon aan de waterkant, bijvoorbeeld aan een picknicktafel.

You Tube Eventueel kun je na een korte pauze samen met de kinderen een voertje maken, dat ze de volgende keer kunnen gebruiken. Volg ook hiervoor de instructies op het werkblad (pag. 17) en de online video "Vissen voor kids met Ed Stoop".

Tot slot vat je het geleerde (zie hiervoor) nog even kort samen:

- hoe tuig je een vaste hengel op?
- hoe maak je een voertje?
- hoe maak je een haak vast aan je lijn?
- hoe maak je zelf een tuigje?

De kids mogen hun zelfgemaakte tuigje mee naar huis nemen.

Maak ook weer een afspraak met de kids over de derde sessie (geef ze een uitnodigingsbriefje mee met locatie en tijd).

Sessie 3: Het vissen en de vissen

Tijdens de derde sessie kun je wat dieper in gaan op de vissen zelf. Je kunt hier zaken behandelen als "hoe ziet een vis eruit en hoe herken ik een vis?" en bijvoorbeeld de biologie van brasem en blankvoorn. Maak gebruik van de werkbladen op pagina 18 t/m 25.

Programma

Opnieuw begint deze sessie met een uurtje vissen. De kids kunnen nu eerst zelf de hengel optuigen en een voertje maken. Voor alle kids ligt een emmertje met voeringrediënten, een telescoophengel en een kant-en-klaar tuigje klaar. Vertel vervolgens nog even kort wat er bij de vorige sessie is besproken en geef de kids nog even de gelegenheid om vooraf dingen te vragen. Dan kan er worden gevestig.

Omdat dit cursusdeel over de vissen gaat, zorg je ervoor dat er een ruime emmer of (nieuwe) speciekuip met vers (sloot)water klaar staat om de gevangen vissen in te bewaren. Eventueel kun je er vooraf al wat kleinere vissen in doen (het liefst verschillende soorten, natuurlijk).

Na het uurtje vissen kunnen de kids nu zelf hun hengel aftuigen. Daarna worden opnieuw de ervaringen uitgewisseld. Jij bent gespreksleider.

De vissen in de teil kunnen nu worden bekeken. Volg hiervoor de instructies op het werkblad visherkenning en de online video's. Je kunt gebruik maken van de posters "voorbeeldvis en bekstanden" en "zoekkaart vissen van sloot en plas". Het is daarbij natuurlijk ook leuk als je wat meer over de vissoorten en hun leefwijze kunt vertellen. Je kunt hiervoor de werkbladen "over Brasem" en "over Blankvoorn" gebruiken, maar ook je kennis uit het Jeugdpakket zoetwatervissen en andere literatuur over zoetwatervissen. Het is leuk als je de kids allemaal een Jeugdpakket kunt meegeven om zich thuis verder te verdiepen in de biologie van vissen.

Tot slot vat je het geleerde (zie hiervoor) nog even kort samen en kun je de derde sessie afronden.

Je kunt er voor kiezen om de kids die alle drie de sessies hebben meegedaan een diploma (en bijvoorbeeld een bon voor de aanschaf van een starterskit) te geven. Ook kun je eventueel een jeugdvergunning en informatie over andere jeugdactiviteiten van je vereniging uitdelen.

Visles op de basisschool

Speciaal voor basisscholen heeft Sportvisserij Nederland het Vissenschool-programma ontwikkeld. Met dit programma maken de leerlingen kennis met de onderwaterwereld van de vissen en met de sportvisserij. Het programma is bestemd voor de leerlingen van groep 7 en 8, waar het kan worden ingepast in het normale onderwijsprogramma.

Honderden scholen hebben al gebruik gemaakt van het Vissenschoolprogramma, dus de belangstelling is bijzonder groot. Het programma bestaat uit een visles door een ervaren vismeester, meestal gevolgd door een visexcursie.

De visles

Een visles duurt ongeveer anderhalf uur en gaat vooral over de vissen en hun leefomgeving. Ondersteund door het Jeugdpakket zoetwatervissen, de jeugdwebsite www.stekkie.nl en de website www.vissenschool.nl van Sportvisserij Nederland breng je de kinderen in aanraking met de wonderde wereld onder water. Je kunt deels zelf bepalen wat je leuk en interessant vindt om te vertellen. De rode draad van jouw gastles leer je in de Cursus vismeester van Sportvisserij Nederland.

Op de website vinden de kinderen heel veel informatie, een speekbeurtservice, maar ook ontspannende "visfun". Ook voor de leerkracht zijn er op deze website veel achtergrondinformatie en lessuggesties te vinden. De leerkracht kan er een docentenhandleiding voor het Jeugdpakket zoetwatervissen en een wateronderzoeksrapport downloaden. Jouw gastles kan dus door de docent worden voorbereid, maar ook achteraf door de docent worden voortgezet met behulp van de ondersteunende media op www.vissenschool.nl en het Jeugdpakket.

- neem vooraf het onderdeel "hoe leer ik kinderen leren?" uit dit cursusboek door
- maak gebruik van het beschikbare lesmateriaal (zie verderop)
- deel bij voorkeur aan alle leerlingen een Jeugdpakket, een jeugdvisvergunning van de vereniging en informatie over de jeugdafdeling van de vereniging uit

Overleg altijd van te voren met de leerkracht over de invulling van het programma. Vraag welke kinderen speciale aandacht nodig hebben, wat het karakter van de groep is, hoeveel tijd er voor de les staat en vooral wat de leerkracht van de les verwacht. Bespreek ook welke voorbereidingen er in de school gedaan moeten worden, wie dat doet en wanneer.

Probeer de les zo interactief mogelijk te geven. Geef de kinderen vooral de gelegenheid om over hun eigen ervaringen te vertellen. Beantwoord vragen direct. Ga niet zitten, maar loop door de klas heen en weer en spreek de

kinderen actief aan. Richt je daarbij ook op kinderen die zelf geen vragen stellen. Probeer die met een makkelijk te beantwoorden vraag er ook bij te betrekken. Eindig je gastles met een paar vragen uit het Jeugdpakket. Dit stimuleert leerlingen en docent om er later mee door te gaan!

Maak de les zo spannend mogelijk. Kinderen zijn geïnteresseerd in bijzondere weetjes (hoe groot kan een vis worden, hebben ze scherpe tanden, hoe snel kan een vis zwemmen, hoe oud kan een vis worden, kunnen vissen ruiken, wat eten vissen, ziet de vis ons boven water, enz.)

Op www.vissenschool.nl vind je een impressie van een visles.

De visexcursie

De meeste basisscholen vinden het een leuk idee om na een gastles ook met de kinderen naar de waterkant te gaan en daar kennis te maken met het vissen. Voor de invulling van de visexcursie kun je terugvallen op het programma van de eerste sessie van het "Vissen voor kids" programma. Uiteraard neem je ook dit programma vooraf samen met de docent door en zorg je in overleg met de school voor voldoende begeleiding (1 begeleider per 5 kinderen).

Handleidingen en lesmateriaal beschikbaar bij jouw federatie

Al het materiaal dat nodig is voor een visles of een visexcursie (vissenplaten, hengelmateriaal, enz.) is centraal door Sportvisserij Nederland beschikbaar gesteld aan de federaties.

Vervolg: Vissen voor kids

Ongetwijfeld zullen een heleboel kinderen die tijdens de schooluren een gastles of een visexcursie volgen zo enthousiast raken dat ze meer willen weten over de sportvisserij en misschien zelfs wel beter willen leren vissen. Het is dan ook een goed idee om de kinderen direct aansluitend op een visles namens de hengelsportvereniging het "Vissen voor kids" programma (sessie 2 en 3) aan te bieden langs een water bij de school of in de wijk.

WERKBLAD: AANTIKKEN EN ONTHAKEN

Volgorde van handelen (praatje – plaatje – daadje)

1. Beet! Wacht vooral niet te lang met aantikken. Gaat de dobber ineens geheel onder of wordt hij tot meer dan de helft uit het water geduwd (opsteker), of gaat hij ineens naar opzij, dan kort en stevig aantikken, zonder ineens de hele hengel met lijn en vis en al uit het water te zwiepen.
2. Als de vis moe is, wordt deze aan de hengel uit het water getild. Grote vissen worden met behulp van een landingsnet op de kant gebracht.
3. De vis met een natte hand pakken en met de andere hand met behulp van een hakensteker onthaken. Is de vis te groot om met één hand te kunnen vastpakken, laat hem dan in/op het natte landingsnet liggen.
4. Zit de haak te diep, dan direct de lijn dicht bij de bek afknippen
5. Eventueel een foto maken (een leuk aandenken voor de kinderen!) en daarna de vis netjes terugzetten
6. De vis wordt na de vangst direct teruggezet of voor het bekijken zo kort mogelijk in een ruime witte emmer of speciekuip met voldoende water bewaard
7. Leer de kinderen om geen leefnet te gebruiken
8. Moet een vis worden gedood, doe dit dan – uit het zicht van de kinderen - door met een zwaar voorwerp enkele tikken op de kop te geven.

Benodigdheden per begeleider (en per kind)

- Hakensteker (+ keycord)
- landingsnet (1 per begeleider)

WERKBLAD: ONTHAKEN

Volgorde van handelen (praatje – plaatje – daadje)

Tijdens de cursus "Vissen voor kids" komt het onthaken van de vis uiteraard aan bod aan de waterkant wanneer er vis gevangen wordt. Maar voordat de kinderen gaan vissen, leren ze ook de techniek van het onthaken met behulp van een kunstvis, die je zelf vooraf prepareert.

1. Laat de kinderen jouw kunstvis zien
2. Laat de kinderen zien hoe een vis gehaakt kan zijn (diep, ondiep)
3. Leg uit wat te doen bij een
 - te diep geslikte haak (lijn afknippen, terugzetten)
 - ondiep geslikte haak (onthaken m.b.v. hakensteker)
 - in de lip gehaakte vis (bij voorkeur onthaken m.b.v. hakensteker)
4. Laat de kinderen zelf oefenen met elk een eigen 'in de lip gehaakte' kunstvis (shad)
5. Zorg dat ieder kind het minimaal een keertje goed heeft gedaan

Benodigheden per kind en begeleider

- geprepareerde kunstvis (shad)
- onderlijn met haakje maat 16
- plastic hakensteker (+ keycord)

WERKBLAD: VASTE HENGEL OPTUIGEN

Volgorde van handelen (praatje – plaatje – daadje)

1. Het optuigen van de hengel doen we aan de waterkant
2. Deel de hengels uit en laat de kinderen alleen het topje en het tweede deeltje in elkaar zetten
3. Laat bij het optuigen ook eerst het foute 'pijl en boog effect' zien
4. Lijn om de kikkertjes doen, de lijn vanaf de kikkertjes om de top richting uiteinde draaien. Toprubber vastzetten.
5. De hengel kan nu worden verlengd; de kinderen kunnen zelf bepalen met welke lengte hengel ze het prettigst vissen
6. Voordat kan worden gevist, moet er eerst nog worden gepeild. Zorg hier voor voldoende begeleiding van elk kind afzonderlijk.

Benodigheden per kind en begeleider

- vaste hengel met kikkertjes
- kant-en-klaar tuigje
- peillloodje

WERKBLAD: TUIGJE MAKEN

Volgorde van handelen (praatje – plaatje – daadje)

1. Kant-en-klaar tuigje laten zien
2. vislijn (op een tuigenrekje) uitdelen
3. toprubber uitdelen en gezamenlijk op de lijn zetten
4. Dobbers uitdelen en gezamenlijk op de lijn bevestigen
5. Loodjes uitdelen en op de lijn vastknippen
6. Eventueel uitloden
7. Demonstreer de halve bloedknoop met de grote voorbeeldhaak en laat de kinderen het vervolgens zelf oefenen. Ga pas daarna verder met het aanzetten van het echte haakje.
8. Wikkel het tuigje op een leeg rekje, te beginnen met het haakje. Maak in het uiteinde van de lijn een lusje en zet dit vast met een klemmetje.

Benodigdheden per begeleider en kind:

- 14/00 vislijn op tuigenrekje met klemmetje
- leeg tuigenrekje
- toprubber
- dobber
- loodjes
- voorbeeldhaak met stukje touw
- haakje maat 16 met oog

WERKBLAD: LOKVOER MAKEN

Volgorde van handelen (doe alles zoveel mogelijk samen met de kinderen!)

1. benodigdheden even laten zien
2. de droge ingrediënten in een voeremmer mengen
3. aan de waterkant de benodigde hoeveelheid voer bepalen
4. het voer vochtig maken met water uit het viswater
5. het vocht goed laten intrekken
6. wat (mini)maden door het voer mengen
7. voerballetjes (formaat pingpongbal) maken

Benodigdheden per kind en begeleider:

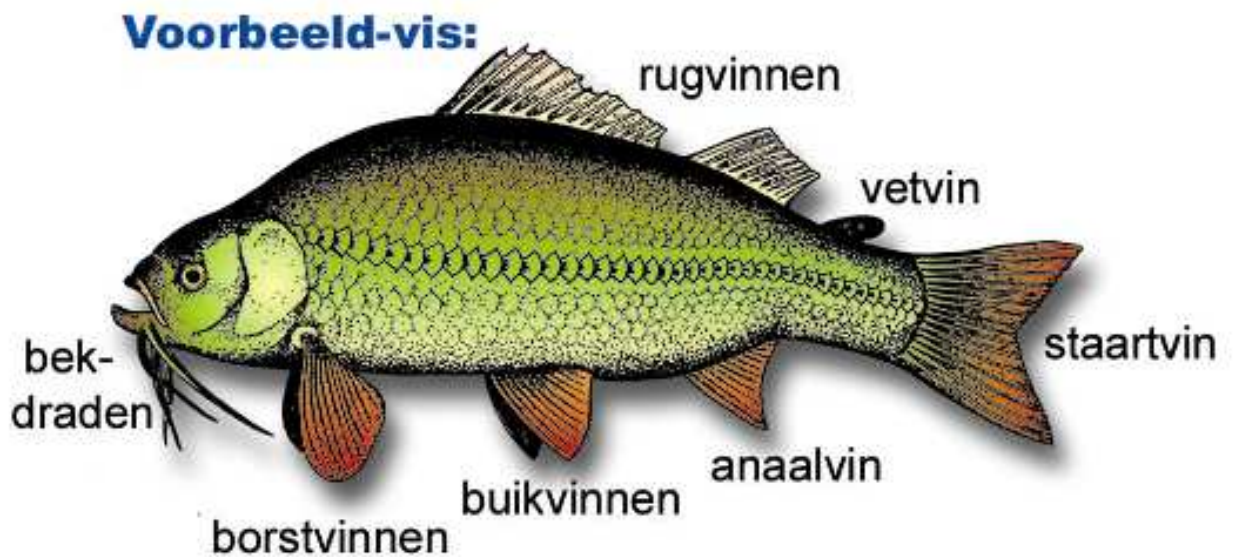
- voeremmers (een grote en per kind een kleine)
- voeringrediënten of kant-en-klaar voer
- (mini)maden

WERKBLAD: Visherkenning

Het herkennen van vissen is natuurlijk het leukst aan de waterkant met echte, liefst zelf gevangen vissen. Maar om vissen goed te kunnen herkennen is het goed om vooraf eerst eens goed te kijken waaraan je vissen het best kunt herkennen.

1. Vraag de kinderen eerst eens hoe "een vis" er eigenlijk uit ziet.
2. Met behulp van de poster "voorbeeldvis en bekstanden" (ook achterop de zoekkaart VISSSEN te vinden) kun je met de kinderen kort de belangrijkste uiterlijke kenmerken (vinnen, bek en schubben) doornemen.
3. Zeker waar vissen op het eerste gezicht behoorlijk op elkaar kunnen lijken, zijn bijvoorbeeld de bekstand en de plaats van de vinnen een manier om een Ruisvoorn van een Blankvoorn te onderscheiden. Gebruik de poster "verschillen tussen Blankvoorn en Ruisvoorn" om dit toe te lichten.
4. Gebruik de zoekkaart "Vissen van sloot en plas" na het vissen om met de kinderen bijzondere vangsten (andere vissoorten dan brasem of blankvoorn) te determineren. Deze bijzondere vangsten kun je tijdens het vissen in een grote speciekuip (zorg voor voldoende verversing van het water!) verzamelen. Het leukst en duidelijkst is het om de kleinere vissen na afloop te bekijken in een aquarium.
5. De zoekkaart "Vissen van sloot en plas" laat de in totaal veertien vissoorten zien, die je met de vaste hengel kunt vangen. Deze soorten zijn geselecteerd uit en op dezelfde wijze gepresenteerd als op de zoekkaart vissen uit het Vissenschool Jeugdpakket. Ook de vragen uit de zoekleutel zijn hetzelfde. Voor de duidelijkheid: de zoekkaart "Vissen van sloot en plas" is een uitvergroet detail van de zoekkaart "Vissen" die de kinderen zelf hebben.

Voorbeeldvis en bekstanden

bovenstandig:

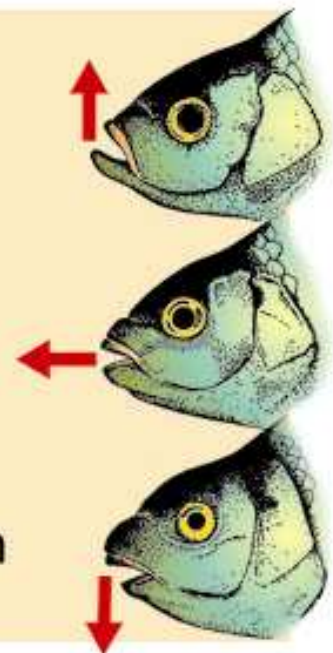
de open bek wijst naar boven

eindstandig:

de open bek wijst naar voren

onderstandig:

de open bek wijst naar onderen

Verschillen tussen Blankvoorn en Ruisvoorn

De Blankvoorn en de Ruisvoorn zijn twee vissoorten die op het eerste gezicht best veel op elkaar lijken. Ze hebben allebei rode vinnen en zijn vaak zilverachtig van kleur. Je onderscheidt ze door te letten op de stand van de rug- en buikvinnen, de bekstand en de kleur van de ogen:

1. De voorkant van de rugvin van de blankvoorn staat ongeveer direct boven de voorkant van de buikvinnen. Bij de Ruisvoorn staat de voorkant van de rugvin duidelijk achter de voorkant van de buikvinnen.
2. De Blankvoorn heeft een eindstandige bek. De Ruisvoorn heeft een bovenstandige bek.
3. De Blankvoorn heeft een oranje-rood vlekje boven in het oog en de Ruisvoorn niet.

Herkenning van Brasem en Blankvoorn

Hoe ziet een Brasem eruit?

De Brasem valt op door zijn hoge lichaamsbouw (1). Daardoor ziet hij er plat uit. De Brasem heeft grijszwarte vinnen (2) en is zilverachtig-bruin van kleur. De Brasem kan zijn onderstandige bek (3) ver uitstulpen. Hiermee zoekt hij op de bodem naar wormpjes en insectenlarven.

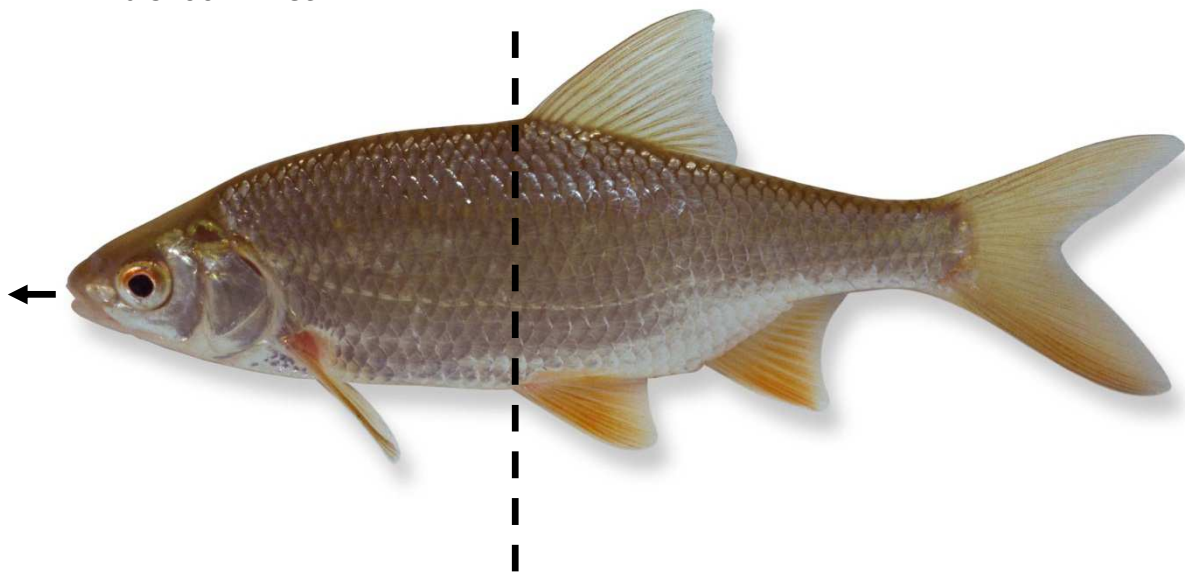
Hoe ziet een Blankvoorn eruit?

De Blankvoorn heeft oranje-rode vinnen (1), maar is het best te herkennen aan het oranje-rode vlekje boven in zijn oog (2). De glinsterende schubben geven de Blankvoorn een zilveren glans. Zijn rug is blauwgroen van kleur. De eindstandige bek (3) van de Blankvoorn wijst recht vooruit.

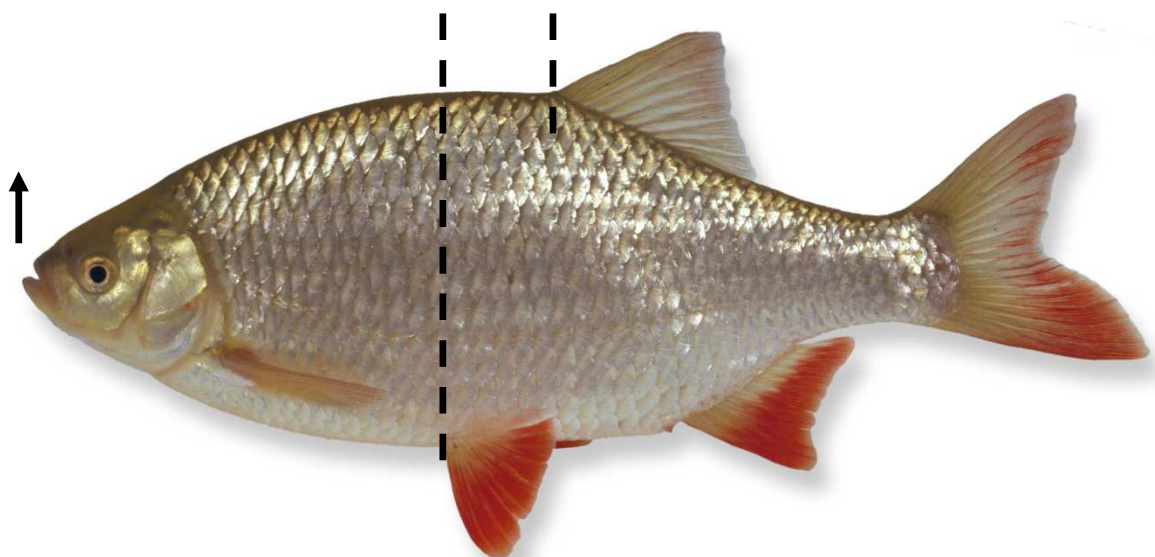
Verschillen tussen Blankvoorn en Ruisvoorn

De Blankvoorn en de Ruisvoorn zijn twee vissoorten die op het eerste gezicht best veel op elkaar lijken. Ze hebben allebei rode vinnen en zijn vaak zilverachtig van kleur. Je onderscheidt ze door te letten op de stand van de rug- en de buikvinnen, de bekstand en de kleur van de ogen:

1. De voorkant van de rugvin van de Blankvoorn staat ongeveer direct boven de voorkant van de buikvinnen. Bij de Ruisvoorn staat de voorkant van de rugvin duidelijk achter de voorkant van de buikvinnen.
2. De Blankvoorn heeft een eindstandige bek. De Ruisvoorn heeft een bovenstandige bek.
3. De Blankvoorn heeft een oranjerood vlekje boven in het oog en de Ruisvoorn niet.

BLANKVOORN

RUISVOORN

Over Brasem (Abramis brama)

Hoe ziet een Brasem eruit?

De Brasem valt op door zijn hoge lichaamsbouw. Daardoor ziet hij er plat uit. Meestal is de Brasem zilverachtig-bruin van kleur. In veengebieden, waar het water vaak donkerbruin is, zijn de Brasems zeer donker van kleur. De Brasem heeft grijszwarte vinnen. De Brasem kan zijn bek ver uitstulpen. Hiermee zoekt hij in de bodem naar wormpjes en insectenlarven.

Hoe leeft een Brasem?

De Brasem kan goed leven in water zonder waterplanten. In troebel water, waar geen waterplanten groeien, vind je dan ook meestal veel meer Brasems dan andere vissoorten. Die Brasems eten daar bijna al het bodemvoedsel op en ook nog eens bijna alle watervlooien. Zelfs grote Brasems kunnen die kleine watervlooien nog goed eten. Ze vangen de watervlooien door grote hoeveelheden water te filteren met behulp van hun kieuwzeef. Sommige walvissen hebben een vergelijkbare manier van voedsel zoeken. In troebel water zit vaak veel, slecht groeiende Brasem. Je vindt de Brasem ook in heldere wateren met veel waterplanten. In dat soort wateren vind je ook heel veel andere vissoorten, waaronder roofvissen als de Snoek en de Baars. Doordat in plantenrijk water meer Brasems worden opgegeten door deze roofvissen, blijven er minder exemplaren van over om al het voedsel op te eten. De Brasem groeit in heldere wateren dan ook meestal veel beter dan in troebel water.

Waar komt de Brasem voor?

De Brasem kom je in heel veel wateren tegen. Je vindt ze in rivieren, meren, plassen, kanalen, sloten, vijvers en zelfs brakke kreken en stromende beken. De Brasem voelt zich het meest thuis in stilstaande of langzaam stromende wateren waar waterplanten groeien, maar waar ook diepere, open plekken te vinden zijn. In het open water zoekt de Brasem in scholen naar voedsel en in de ondiepe, begroeide oeverzones zal de Brasem in het voorjaar zijn eitjes leggen. De Brasem kun je het best vangen op de bodem.

Weetjes over Brasem

Onder zeer goede omstandigheden kan de Brasem een lengte bereiken van 80 cm. Zo'n kanjer weegt ongeveer 7 kilo. Brasems kunnen wel 15 jaar oud worden.

Over Blankvoorn (*Rutilus rutilus*)

Hoe ziet een Blankvoorn eruit?

In sloten, vijvers en plassen zwemmen veel vissen rond die op de Blankvoorn lijken. Toch zijn er een paar manieren om erachter te komen of je echt met een Blankvoorn te maken hebt. De Blankvoorn is het best te herkennen aan het orangerode vlekje boven in zijn oog.

De glinsterende schubben geven de Blankvoorn een zilveren glans. Zijn rug is blauwgroen van kleur. Je kunt hem goed van de Ruisvoorn onderscheiden door naar de plaats van de buikvinnen en de rugvin te kijken. Bij de Blankvoorn staan die ongeveer recht boven elkaar. Bij de Ruisvoorn staat de rugvin duidelijk achter de buikvinnen.

Hoe leeft een Blankvoorn?

Blankvoorns zwemmen vaak in scholen. Een dergelijke school bestaat uit tientallen Blankvoorns, die samen voedsel zoeken. Soms blijft een school gedurende vele maanden bij elkaar. Blankvoorns planten zich in de maand mei voort. Ze zetten hun eitjes af op waterplanten. Een grote vrouwtjesblankvoorn kan wel 50.000 eitjes per jaar afzetten! De jonge visjes eten watervlooien en andere piepkleine waterdiertjes. Volgroeide Blankvoorns eten muggenlarven, mosseltjes, slakjes en af en toe waterpest of andere zachte waterplanten. In het voorjaar gaat de Blankvoorn op zoek naar geschikte plaatsen om eitjes te leggen. Dat doet hij het liefst tegen de oever in ondiep water. De eieren worden afgezet op waterplanten, boomwortels en stenen. De jonge Blankvoorns blijven een paar weken in de oeverbegroeiing schuilen.

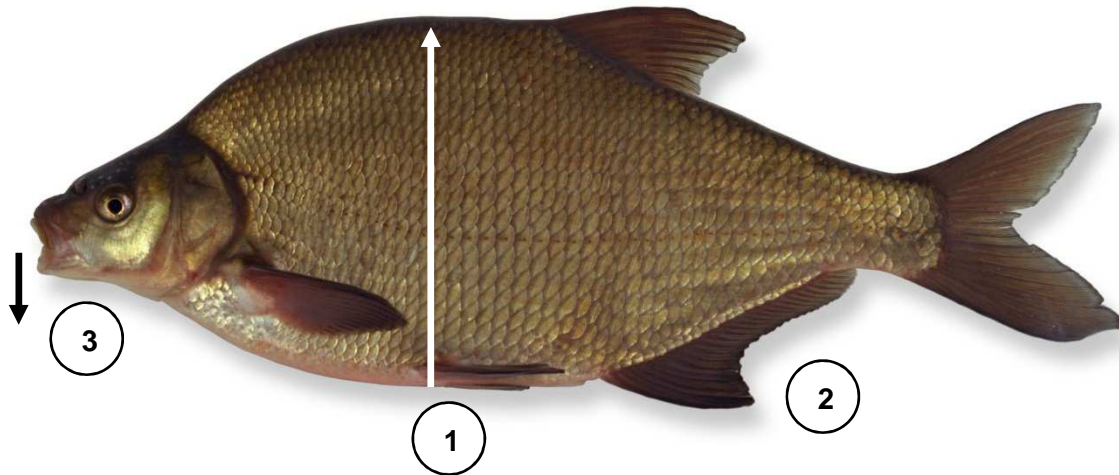
Waar komt de Blankvoorn voor?

De Blankvoorn kom je net als de Brasem in bijna alle wateren tegen. Echt grote Blankvoorns kom je vooral tegen in de grote rivieren, meren en plassen. Hoewel het water voor Blankvoorn niet vol hoeft te staan met waterplanten, geeft hij wel de voorkeur aan als deze langs de waterkant in het water groeien. Daar kunnen dan in het voorjaar de eitjes worden gelegd. Ook de jonge Blankvoorns kunnen er schuilen tegen roofvissen als de Baars. En waterplanten leveren de Blankvoorn een goed gevarieerd menu. Je vangt Blankvoorn het best door net iets boven de bodem te vissen.

Weetjes over Blankvoorn

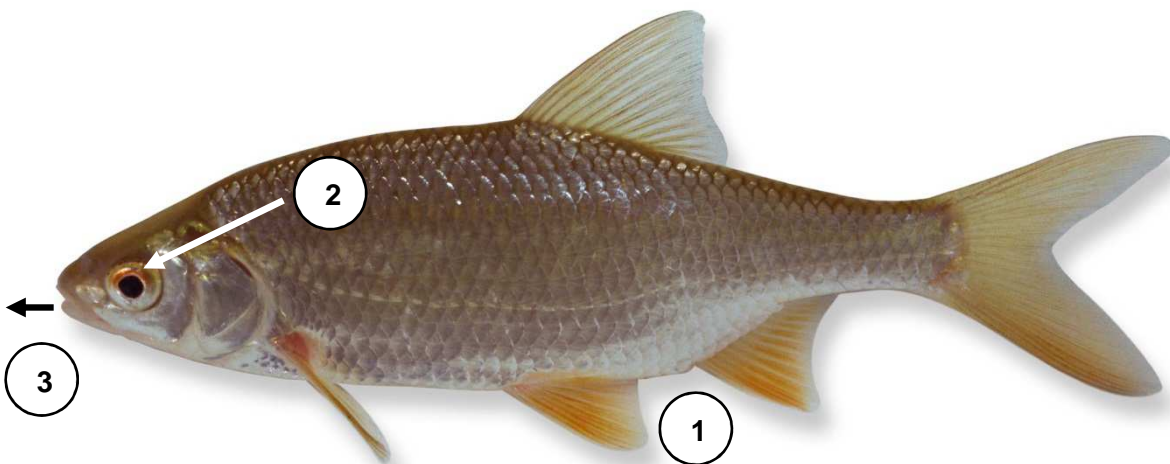
Blankvoorns kunnen hoogstens 45 cm lang worden. Ze wegen dan ongeveer anderhalve kilo. Blankvoorns worden zelden ouder dan 12 jaar.

Herkenning van Brasem en Blankvoorn

Hoe ziet een Brasem eruit?

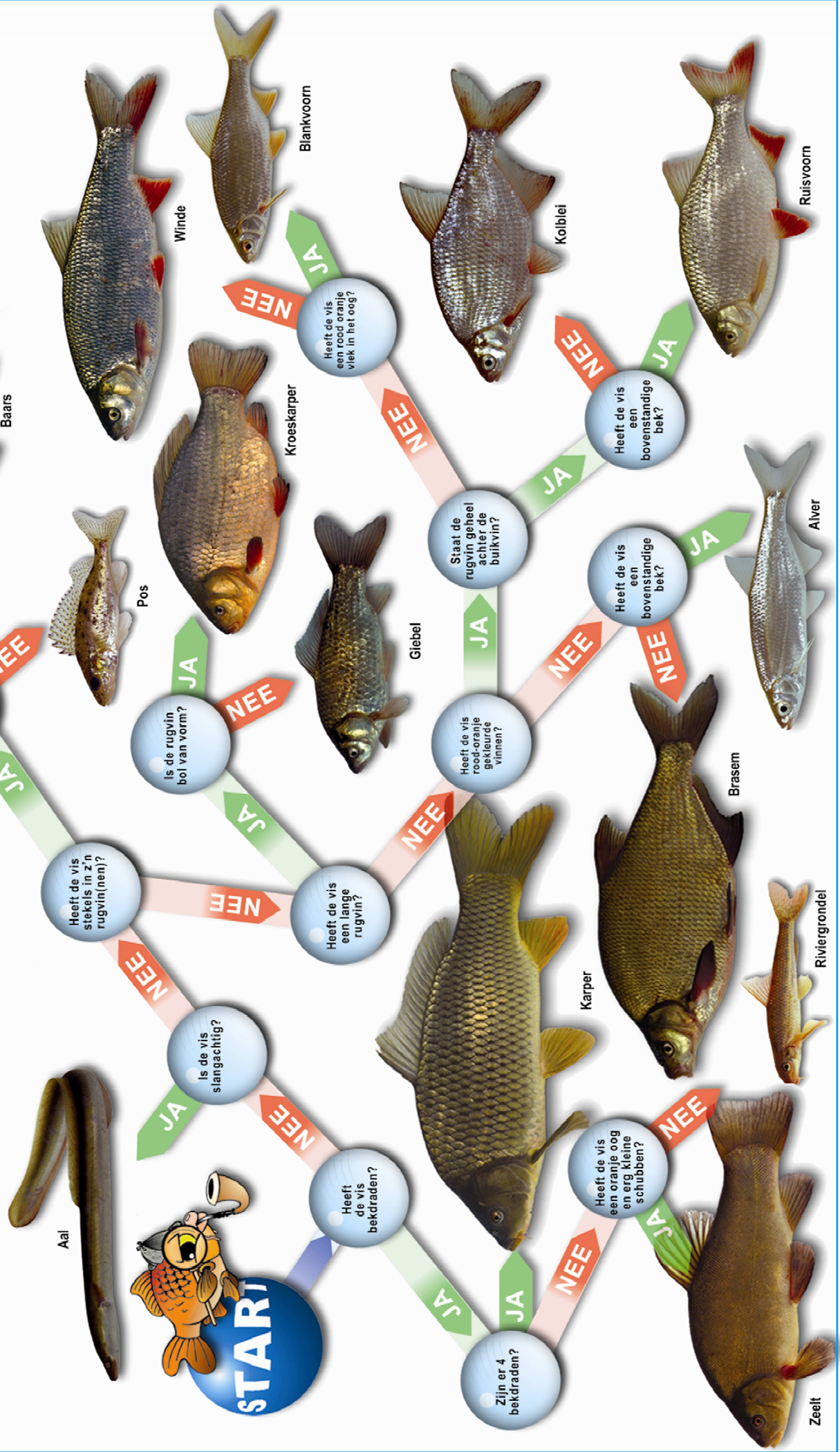
De Brasem valt op door zijn hoge lichaamsbouw (1). Daardoor ziet hij er plat uit. De Brasem heeft grijszwarte vinnen (2) en is zilverachtig-bruin van kleur. De Brasem kan zijn **onderstandige bek (3)** ver uitstulpen. Hiermee zoekt hij in de bodem naar wormpjes en insectenlarven.

Hoe ziet een Blankvoorn eruit?

De Blankvoorn heeft oranjerode vinnen (1), maar is het best te herkennen aan het oranjerode vlekje boven in zijn oog (2). De glinsterende schubben geven de blankvoorn een zilveren glans. Zijn rug is blauwgroen van kleur. De **eindstandige bek (3)** van de Blankvoorn wijst recht vooruit.

Zoekkaart **VISSEN VAN SLOOT EN PLAS**

Aal

START!

Baars

Pos

Winde

Kroeskarpers

Giebel

Kolblei

Ruisvoorn

Alver

Brasem

Karper

Riviergrondel

Zeelt

Blankvoorn

WERKBLAD Kennismakingsspel: Wat ben ik?

Organisatie vooraf:

- leg de materialen klaar:
- wasknijpers
- kaartjes (vergroete afbeeldingen van de zoekkaarten) met:
 - o vissen, waterdieren en planten
- zoekkaart voor alle deelnemers (uit het Jeugdpakket)

Speluitleg:

- geef uitleg van het spel door middel van "het plaatje"
- pak een wasknijper en een (voor de deelnemer niet zichtbaar) kaartje
- hang de afbeelding d.m.v. een wasknijper op de rug van een deelnemer
- geef deze deelnemer een zoekkaart die hoort bij zijn/haar kaartje
- leg de werkwijze van de zoekkaart uit: startpunt, beantwoording en volgorde van de vragen
- laat een deelnemer de eerste vraag stellen
- kijk op de rug van de deelnemer en geef antwoord
- geef aan dat het de bedoeling is dat na een antwoord de volgende vraag aan een andere deelnemer gesteld moet worden
- hierna krijgen alle deelnemers een kaartje en een bijbehorende zoekkaart, waarna het spel kan beginnen

Begeleiding:

- de begeleiding geschiedt vrij in de ruimte
- er moet veel aandacht zijn voor:
 - hanteren van de regels,
 - het geven van het juiste antwoord,
 - het vragen aan wisselende deelnemers
 - zonnodig de deelnemers "op weg helpen"
 - de spelbegeleider moet altijd stimuleren

Afronding:

- wanneer een deelnemer goed geraden heeft mag bij de begeleider een nieuw kaartje worden gehaald; de deelnemer kan blijven meespelen
- het goede antwoord moet aan de begeleider worden gegeven ter controle
- afronding na tijdmelding
- bespreek het spel na: hoe ging het, was het makkelijk of moeilijk?

Opmerkingen:

- zorg continu voor begeleiding en stimulering